

El Partit i els moviments socials

En aquesta subponència es pretén donar compte de la complexa relació que es donà entre el Partits Socialista Unificat de Catalunya i els moviments socials escollint tres escenaris concrets que permetin il·luminar diferents aspectes d'aquesta relació.

La reformulació estratègica de la primera meitat de la dècada dels seixanta:

Malgrat la reactivació militant del PSUC a l'entorn del seu I Congrés celebrat el 1956, on per primera vegada després de la fi de la guerra civil en una reunió del partit hi havia més militants de l'interior que de l'exterior, a finals dels cinquanta l'organització comunista es trobarà al vell mig d'un clar esgotament estratègic. Ni els intents d'endegar plataformes d'unitat antifranquistes ni de produir la Vaga Nacional Política havien reeixit. Era el principal partit de la militància antifranquista, però amb això no n'hi havia prou. Tanmateix a principis dels seixanta l'onada de vagues que assolà Espanya durant la primavera de 1962 introduí el desenvolupament del subjecte social i dels moviments socials com a factor clau de desenvolupament de l'estratègia comunista i de les seves pràctiques en el camp dels moviments socials. La maduració d'aquesta estratègia, que tingué com a primer resultat la fundació de les Comissions Obreres de Barcelona i el Sindicat Democràtic d'Estudiants de Barcelona, i la seva definició final estigué travessada per una triple crisi de dissidència comunista que no es tancà fins al II Congrés de 1965, però fou l'inici de la conversió del PSUC d'un partit de militants en el Partit dels moviments.

L'estat d'excepció de 1969:

El 1969 el règim assajà un dels intents més seriosos per acabar amb el nou tipus d'oposició que s'havia gestat precisament gràcies a las metabolitzacions realitzades entre els nous subjectes socials i els subjectes polítics, centralment el PSUC, amb l'estat d'excepció. El mateix portà a la caiguda de centenars de militants de tot Catalunya i tanmateix el PSUC no en quedà debilitat. De fet, inversament al que es podia esperar, el principal resultat d'aquell estat d'excepció fou l'acceleració dels processos d'unitat política de l'antifranquisme català, la conversió del PSUC en el principal interlocutor polític dels moviments socials i en el partit per antonomàsia de Catalunya sota el

franquisme. Aquest resultat inesperat de l'intent anihilador del règim fou degut al desplegament del PSUC com un partit de moviments i en el desdoblament de la seva militància entre una militància política i una militància social.

La Vaga Nacional Política mai realitzada:

A las acaballes del franquisme el desplegament del PSUC com a principal partit dels moviments socials i la societat civil catalana li atorgava una hegemonia política que cap altre partit de l'antifranquisme català i espanyol podia igualar. Aquest paper central dins del sistema de partits polítics de l'oposició venia, en part, de la seva capacitat desenvolupada en el sí dels moviments socials, però a la vegada el convertia en el principal vertebrador de la unitat de l'antifranquisme català. Aquest doble paper, art i part d'un mateix procés, generà una tensions entre la necessitat de representar els interessos dels moviments i la necessitat de vetllar per la unitat antifranquista en un sentit ampli de la mateixa. En aquest sentit la direcció del PSUC i els seus principals militants en els moviments socials protagonitzaren durant 1975 i 1976 un debat central sobre la necessitat d'activar els recursos organitzatius i per a l'acció col·lectiva en el camí cap a la caiguda del franquisme. Aquest debat es creuà amb els ritmes propis de les mobilitzacions socials i del calendari del canvi polític que portaren a la defensa de diverses posicions en el si del nucli dirigent del partit i entre els mateixos militants comunistes que desenvolupaven les seves tasques en els moviments socials. Entendre aquest procés en permetrà aproximar-nos a gran part de les problemàtiques que el PSUC hagué d'enfrontar durant la transició. El partit dels moviments esdevenia ara un partit de les institucions.